DOMSTOLENS DOM (TREDJE AFDELING)

21. oktober 2010*

I sag C-467/08,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Audiencia Provincial de Barcelona (Spanien) ved afgørelse af 15. september 2008, indgået til Domstolen den 31. oktober 2008, i sagen:

Padawan SL

mod

Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE),

procesdeltagere:

Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA),

* Processprog: spansk.

Asociación de Artistas Intérpretes o Ejecutantes — Sociedad de Gestión de España (AIE),

Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI),

Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO),har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne D. Šváby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász og J. Malenovský (refererende dommer),

generaladvokat: V. Trstenjak
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 4. marts 2010,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Padawan SL ved abogados J. Jover Padró, E. Blanco Aymerich og A. González García

— Sociedad General de Autores y Editores (SGAE) ved abogados P. Hernández Arroyo, J. Segovia Murúa, R. Allendesalazar Corchó og R. Vallina Hoset

— Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA) ved abogados J.A. Suárez Lozano og M. Benzal Medina

— Asociación de Artistas Intérpretes o Ejecutantes — Sociedad de Gestión de España (AIE) ved abogado C. López Sánchez

— Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI) ved procurador R. Ros Fernández, bistået af abogado F. Márquez Martín

— Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO) ved abogados M. Malmierca Lorenzo og J. Díaz de Olarte

— den spanske regering ved J. López-Medel Bascones og N. Díaz Abad, som befuldmægtigede

— den tyske regering ved M. Lumma og S. Unzeitig, som befuldmægtigede

— den græske regering ved E.-M. Mamouna og V. Karra, som befuldmægtigede

— den franske regering ved G. de Bergues og B. Beaupère-Manokha, som befuldmægtigede

— den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og N. Gonçalves, som befuldmægtigede

— den finske regering ved A. Guimaraes-Purokoski, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongeriges regering ved H. Walker, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved L. Lozano Palacios og H. Krämer, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. maj 2010,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af begrebet »rimelig kompensation« i artikel 5, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT L 167, s. 10), der udbetales til indehaverne af ophavsretten i medfør af »undtagelsen for så vidt angår privatkopiering«.

2 Anmodningen er blevet fremsat i en sag mellem Padawan SL (herefter »Padawan«) og Sociedad General de Autores y Editores de España (herefter »SGAE«) vedrørende »afgiften for privatkopiering«, som Padawan angiveligt er skyldig for de CD-R'er, CD-RW'er, DVD-R'er og MP3-afspillere, som selskabet markedsfører.

Retsforskrifter

Direktiv 2001/29

3 9., 10., 31., 32., 35., 38. og 39. betragtning til direktiv 2001/29 har følgende ordlyd:

»(9) Udgangspunktet for en harmonisering af ophavsret og beslægtede rettigheder bør være et højt beskyttelsesniveau, da sådanne rettigheder er af afgørende betydning for den intellektuelle skabelsesproces. En sådan beskyttelse bidrager til at bevare og udvikle kreativiteten til gavn for ophavsmænd, kunstnere, producenter, forbrugere, kulturen, industrien og almenheden generelt. Intellektuel ejendomsret er derfor blevet anerkendt som en integrerende del af ejendomsretten.

(10) Hvis ophavsmænd og kunstnere skal kunne fortsætte deres kreative og kunstneriske arbejde, er det nødvendigt, at de modtager et passende vederlag for anvendelsen af deres værker, og det samme gælder producenterne, der skal kunne finansiere dette arbejde. […]

[…]

(31) Det er nødvendigt at bevare en rimelig balance med hensyn til rettigheder og interesser mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og brugere af beskyttede frembringelser. […]

(32) Direktivet indeholder en udtømmende opregning af undtagelser og indskrænkninger til reproduktionsretten og retten til overføring til almenheden. Nogle undtagelser og indskrænkninger finder i givet fald kun anvendelse på retten til reproduktion. Listen tager behørigt hensyn til medlemsstaternes forskellige retlige traditioner, samtidig med at den tilsigter at sikre det indre markeds funktion. Det er ønskeligt, at medlemsstaterne anvender disse undtagelser og indskrænkninger på ensartet vis, hvilket vil blive vurderet i forbindelse med den fremtidige gennemgang af gennemførelseslovgivningen.

[…]

(35) I visse undtagelsestilfælde bør rettighedshavere have en rimelig kompensation for anvendelsen af deres beskyttede værker eller andre beskyttede frembringelser. Når det fastsættes, hvilken form en sådan rimelig kompensation skal have, hvilke nærmere bestemmelser der skal gælde for den, og hvilket omfang den eventuelt skal have, bør der tages hensyn til de særlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. I forbindelse med vurderingen af disse omstændigheder kan det være relevant som kriterium at lægge til grund, om rettighedshaverne eventuelt har lidt skade som følge af den pågældende handling. I visse sager, hvor rettighedshaverne allerede har modtaget en anden form for betaling, f.eks. som del af en licensafgift, bør der ikke forfalde specifik eller særskilt betaling. Ved fastsættelsen af størrelsen af den rimelige kompensation bør der tages hensyn til, i hvor stor udstrækning der anvendes tekniske beskyttelsesforanstaltninger som nævnt i dette direktiv. I visse situationer, hvor skaden for rettighedshaveren er minimal, bør der ikke være betalingspligt.

[…]

(38) Medlemsstaterne bør have mulighed for at indføre en undtagelse eller indskrænkning med hensyn til retten til reproduktion mod en rimelig kompensation for visse former for reproduktion af lyd-, video- og audiovisuelt materiale til privat brug. Dette kan indebære indførelse af eller fortsat anvendelse af vederlagsordninger som kompensation for rettighedshavernes skade. […]

(39) Hvis undtagelsen eller indskrænkningen anvendes på privatkopiering, bør medlemsstaterne tage behørigt hensyn til den teknologiske og økonomiske udvikling, navnlig for så vidt angår digital privatkopiering og vederlagsordninger, når der findes effektive tekniske beskyttelsesforanstaltninger. Sådanne undtagelser eller indskrænkninger bør hverken hindre anvendelsen af tekniske foranstaltninger eller deres gennemførelse over for ulovlig omgåelse.«

4 Det bestemmes i artikel 2 i direktiv 2001/29:

»Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis:

a) for ophavsmænd for så vidt angår deres værker

b) for udøvende kunstnere for så vidt angår optagelser af deres fremførelser

c) for fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer

d) for producenter af den første filmoptagelse for så vidt angår den originale film eller eksemplarer heraf, og

e) for radio- og fjernsynsforetagender for så vidt angår optagelser af deres udsendelser, hvad enten der er tale om trådbunden eller trådløs transmission, herunder via kabel eller satellit.«

5 Artikel 5 i direktiv 2001/29, der har overskriften »Undtagelser og indskrænkninger«, bestemmer i stk. 2, litra b):

»Medlemsstaterne kan indføre undtagelser fra eller indskrænkninger i den i artikel 2 nævnte ret til reproduktion med hensyn til:

[…]

b) reproduktioner på ethvert medium foretaget af en fysisk person til privat brug og til formål, der hverken direkte eller indirekte er kommercielle, forudsat at rettighedshaverne modtager en rimelig kompensation, i forbindelse med hvilken der tages hensyn til anvendelse eller ikke-anvendelse af de i artikel 6 nævnte tekniske foranstaltninger på det pågældende værk eller den pågældende frembringelse.«

6 Nævnte direktivs artikel 5, stk. 5, fastsætter:

»Undtagelser og indskrænkninger efter stk. 1, 2, 3 og 4 må kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.«

7 Samme direktivs artikel 6, der har overskriften »Forpligtelser vedrørende tekniske foranstaltninger«, fastsætter i stk. 3 og 4:

»3. Ved »tekniske foranstaltninger« forstås i dette direktiv teknologier, anordninger eller komponenter, der under deres normale funktion har til formål at forhindre eller begrænse handlinger i forbindelse med værker eller andre frembringelser, som indehaveren af lovfæstede ophavsrettigheder eller ophavsretsbeslægtede rettigheder eller sui generis-rettigheder efter kapitel III i direktiv 96/9/EF ikke har givet tilladelse til. Tekniske foranstaltninger skal anses som »effektive«, hvis anvendelsen af beskyttede værker eller andre frembringelser styres af rettighedshaveren ved anvendelse af en adgangskontrol- eller beskyttelsesforanstaltning, f.eks. kryptering, scrambling eller anden omdannelse af værket eller andre frembringelser eller en kopikontrolanordning, der opfylder beskyttelsesformålet.

4. Uanset den retlige beskyttelse i henhold til stk. 1 skal medlemsstaterne, hvor rettighedshaverne ikke har truffet frivillige foranstaltninger, herunder aftaler mellem rettighedshaverne og andre involverede parter, træffe passende foranstaltninger til at sikre, at rettighedshaverne giver den, der nyder godt af en undtagelse eller en indskrænkning i henhold til national lovgivning i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, litra a), c), d) og e), stk. 3, litra a), b) eller e), sådanne midler til at drage fordel af denne undtagelse eller indskrænkning, i det omfang de er nødvendige for at kunne drage fordel af undtagelsen eller indskrænkningen, forudsat at den begunstigede har lovlig

adgang til det pågældende beskyttede værk eller den pågældende beskyttede anden frembringelse.

En medlemsstat kan også træffe sådanne foranstaltninger vedrørende en person, der nyder godt af en undtagelse eller indskrænkning hjemlet i artikel 5, stk. 2, litra b), medmindre rettighedshaverne allerede har gjort reproduktion til privat brug muligt i det omfang, det er nødvendigt for at kunne drage fordel af den pågældende undtagelse eller indskrænkning og i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 5, stk. 2, litra b), og artikel 5, stk. 5, uden at dette hindrer rettighedshaverne i at træffe relevante foranstaltninger med hensyn til antallet af reproduktioner i overensstemmelse med disse bestemmelser.

[…]«

Nationale bestemmelser

8 Den relevante lovgivning er indeholdt i kongeligt lovdekret nr. 1/1996 af 12. april 1996 om godkendelse af den kodificerede version af lov om intellektuel ejendomsret (herefter »TRLPI«). Dette kongelige lovdekret blev ændret i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 2001/29 ved lov nr. 23/2006 af 7. juli 2006 om ændring af lov om intellektuel ejendomsret, som godkendt ved kongeligt lovdekret 1/1996 (BOE nr. 162 af 8.7.2006, s. 25561).

9 TRLPI's artikel 17, der har overskriften »Eneret til udnyttelse og gennemførelsesbestemmelser«, har følgende ordlyd:

»Ophavsmanden har eneret til udøvelse af retten til udnyttelse af hans værk under enhver form og navnlig retten til reproduktion [...] sidstnævnte ret må ikke udøves uden hans tilladelse bortset fra de tilfælde, der er fastsat i denne lov.«

10 Under overskriften »Reproduktion« bestemmer TRLPI's artikel 18:

»Ved reproduktion forstås den direkte eller indirekte, midlertidige eller permanente reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis af værket med hensyn til dets udbredelse og kopiering.«

11 I henhold til TRLPI's artikel 31, stk. 2,

»kan allerede udbredte værker reproduceres uden ophavsmandens tilladelse, når reproduktionen foretages af en fysisk person til privat brug af værker, som denne lovligt har adgang til, forudsat at kopien ikke er genstand for kollektiv eller lukrativ anvendelse med forbehold for bestemmelserne om rimelig kompensation i artikel 25 […]«

12 TRLPI's artikel 25, der har overskriften »Rimelig kompensation for privatkopiering«, bestemmer i stk. 1, 2 og 4:

»1. Reproduktioner, der udelukkende er til privat brug, via apparater eller ikke-typografiske tekniske instrumenter, af værker udbredt i form af bøger eller publikationer, som lovmæssigt sidestilles med bøger, samt fonogrammer, videogrammer eller andre lyd-, video- eller audiovisuelle medier, giver de i stk. 4, litra b), anførte personer ret til en rimelig engangskompensation for hver af de tre angivne reproduktionsmetoder som kompensation for de gebyrer for intellektuelle ejendomsrettigheder, der ikke længere kan opkræves som følge af nævnte reproduktion. […]

2. Denne kompensation fastlægges for hver reproduktionsmetode i relation til det udstyr, de apparater og materielle medier, der er egnet til at foretage nævnte reproduktion, der er blevet udført på det spanske område eller erhvervet uden for dette med henblik på distribution eller anvendelse af disse på samme område.

[…]

4. Hvad angår den retlige forpligtelse, der nævnes i stk. 1, forstås ved:

a) Debitorer: producenter i Spanien, når disse virker som kommercielle distributører, og personer, der uden for det spanske område erhverver udstyr, apparater og materielle medier, som nævnt i stk. 2, med henblik på deres kommercielle distribution eller anvendelse.

Distributører, engros- og detailhandlere, der efterfølgende erhverver nævnte udstyr, apparater og materielle medier, forpligtes til at betale kompensationen solidarisk med de debitorer, der har leveret dette, medmindre det kan bevises, at de faktisk har betalt den og med forbehold af bestemmelserne i stk. 14, 15 og 20.

b) Kreditorer: ophavsmænd til værker, der er blevet offentligt anvendt i en af de i stk. 1 nævnte former, i fællesskab med — afhængig af reproduktionsprocessen og -metoden — forlæggere, fremstillere af fonogrammer og videogrammer og udøvende kunstnere, hvis præsentation er blevet registreret på disse fonogrammer og videogrammer.«

13 TRLPI's artikel 25, stk. 6, fastsætter godkendelsesproceduren for kompensationsbeløbet, som hver debitor skal yde for så vidt angår udstyr, apparater og materielle medier til digital reproduktion, hvilken procedure inddrager kulturministeriet, ministeriet for industri, turisme og handel, sammenslutninger, som forvalter ophavsrettigheder, sektororganisationerne, som med flertal repræsenterer debitorerne, den spanske forbrugersammenslutning samt økonomi- og finansministeriet.

14 Samme stk. 6 fastsætter, at »parterne under forhandlingsprocessen — og i alle tilfælde kulturministeriet og ministeriet for industri, turisme og handel — med henblik på vedtagelse af den fællesministerielle afgørelse, der nævnes i den foregående bestemmelse, navnlig skal tage hensyn til følgende kriterier:

a) den faktisk forvoldte skade på rettighedsindehaverne i forbindelse med de i stk. 1 nævnte reproduktioner, idet der dog i situationer, hvor skaden for rettighedshaveren er minimal, ikke bør være betalingspligt

b) omfanget af brugen af udstyr, apparater eller i forbindelse med de i stk. 1 angivne reproduktioner

c) udstyrets, apparaternes og de fysiske mediers lagringskapacitet

d) reproduktionernes kvalitet

e) disponibilitet, graden af anvendelse og effektivitet af de i artikel 161 nævnte tekniske foranstaltninger

f) reproduktionernes holdbarhed

g) at kompensationsbeløbene for de forskellige former for udstyr eller apparater skal stå i et rimeligt økonomisk forhold til den endelige gennemsnitspris for slutforbrugeren«.

15 TRLPI's artikel 25 indeholder et stk. 12 vedrørende de personer, det pålægges at betale kompensationen, der har følgende ordlyd:

»Forpligtelsen til at betale kompensation opstår i følgende tilfælde:

a) for producenter, når de virker som distributører, og for personer, detr erhverver udstyr, apparater og materielle medier uden for det spanske område med henblik

på deres kommercielle distribution, på tidspunktet for debitorens effektuering af ejendomsrettens overgang eller om nødvendigt på tidspunktet for ophøret af anvendelsen eller brugen af hvilken som helst af de nævnte udstyr, apparater eller materielle medier

b) for personer, der erhverver udstyr, apparater og materielle medier uden for det spanske område med henblik på anvendelse heraf på dette område, på tidspunktet for erhvervelsen.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

16 SGAE er et af de organer, der varetager forvaltningen af intellektuelle ejendomsrettigheder i Spanien.

17 Padawan markedsfører CD-R'er, CD-RW'er, DVD-R'er og MP3-afspillere. SGAE afkrævede Padawan betaling af »afgiften for privatkopiering«, der er fastsat i TRLPI's artikel 25, for årene 2002 til 2004. Sidstnævnte afslog dette med den begrundelse, at anvendelsen af denne afgift på digitale medier uden forskel og uafhængigt af deres tilsigtede funktion (privat brug eller anden professionel eller kommerciel aktivitet) er i strid med direktiv 2001/29. Ved dom af 14. juni 2007 gav Juzgado de lo Mercantil no 4 de Barcelona SGAE fuldstændig medhold i kravet, og Padawan blev tilpligtet at betale et beløb på 16 759,25 EUR med tillæg af procesrenter.

18 Padawan ankede denne dom til den forelæggende ret.

19 Efter høring af de berørte parter og det offentliges repræsentant om, hvorvidt det var hensigtsmæssigt at fremsætte en anmodning om præjudiciel afgørelse, har Audiencia Provincial de Barcelona udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Indebærer begrebet »rimelig kompensation« i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29/EF en harmonisering, uafhængigt af medlemsstaternes beføjelse til at vælge de vederlagsordninger, som de finder relevante for at gennemføre retten til en »rimelig kompensation« af de indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder, der er berørt af indførelsen af undtagelsen for retten til reproduktion til privat brug?

2) Skal ordningen, uanset hvilken ordning den enkelte medlemsstat anvender til at fastsætte den rimelige kompensation, overholde en rimelig balance mellem de berørte, på den ene side indehaverne af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er berørt af undtagelsen for privatkopiering, og som er kreditorer for kompensationen, og på den anden side de direkte eller indirekte betalingspligtige, og er denne ligevægt bestemt af begrundelsen for den rimelige kompensation, nemlig at afhjælpe den skade, der følger af undtagelsen for privatkopiering?

3) Skal afgiften (den rimelige kompensation for privatkopiering), når en medlemsstat vælger den ordning at afgiftsbelægge udstyr, apparater og materialer til digital reproduktion, nødvendigvis — i overensstemmelse med formålet med artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29/EF og denne bestemmelses kontekst — være forbundet med den formodede brug af udstyret og materialerne til at foretage reproduktioner, der er omfattet af undtagelsen for privatkopiering, således at

anvendelsen af afgiften er berettiget, når udstyret, apparaterne og medierne til digital reproduktion formodentlig skal anvendes til privatkopiering, og ikke i modsat fald?

4) Er det, hvis en medlemsstat vælger en »afgiftsordning« for privatkopiering, i overensstemmelse med begrebet »rimelig kompensation« at anvende »afgiften« uden forskel på virksomheder og erhvervsdrivende, som klart erhverver de digitale reproduktionsapparater og de digitale reproduktionsmedier til formål, der er privatkopiering uvedkommende?

5) Er det af den spanske stat indførte system med forskelsløs pålæggelse af afgiften for privatkopiering på alt udstyr og alle apparater og materialer til digital reproduktion i strid med direktiv 2001/29/EF, eftersom der ophører med at være en passende sammenhæng mellem den rimelige kompensation og rettighedsindskrænkningen i forbindelse med privatkopiering, som begrunder kompensationen, fordi afgiften i vid udstrækning anvendes i situationer, hvor der ikke er tale om den rettighedsindskrænkning, som begrunder den økonomiske kompensation?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

20 For det første har Centro Español de Derechos Reprográficos og den spanske regering i det væsentlige gjort gældende, at anmodningen om præjudiciel afgørelse er

irrelevant i forhold til hovedsagens afgørelse, for så vidt som direktiv 2001/29 ikke tidsmæssigt finder anvendelse i sagen. Ifølge Centro Español de Derechos Reprográficos og den spanske regering er det de nationale bestemmelser, der var gældende, før direktivets gennemførelsesbestemmelser trådte i kraft, der finder anvendelse. Heraf følger, at fortolkningen af begrebet »rimelig kompensation« i nævnte direktivs artikel 5, stk. 2, litra b), ikke er nødvendig for afgørelsen af denne retstvist.

21 I den forbindelse skal det bemærkes, at det inden for rammerne af samarbejdet mellem Domstolen og medlemsstaternes retter i henhold til artikel 267 TEUF udelukkende tilkommer de nationale retter, for hvilke tvisten er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af de konkrete omstændigheder i hver sag at vurdere såvel, om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at de kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, de forelægger Domstolen. Når de forelagte spørgsmål derfor vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen principielt forpligtet til at træffe afgørelse (jf. bl.a. dom af 13.3.2001, sag C-379/98, PreussenElektra, Sml. I, s. 2099, præmis 38, af 22.5.2003, sag C-18/01, Korhonen m.fl., Sml. I, s. 5321, præmis 19, og af 23.4.2009, forenede sager C-261/07 og C-299/07, VTB-VAB og Galatea, Sml. I, s. 2949, præmis 32).

22 Det tilkommer derimod ikke Domstolen inden for rammerne af en anmodning om præjudiciel afgørelse at udtale sig om fortolkningen af nationale bestemmelser eller at afgøre, om den af den forelæggende ret anlagte fortolkning er korrekt. Det tilkommer Domstolen i henhold til kompetencefordelingen mellem Unionens retsinstanser og de nationale retter at tage hensyn til de faktiske omstændigheder og de retsregler, som ifølge forelæggelseskendelsen er baggrunden for de præjudicielle spørgsmål (jf. dom af 29.4.2004, forenede sager C-482/01 og C-493/01, Orfanopoulos og Oliveri, Sml. I, s. 5257, præmis 42, af 4.12.2008, sag C-330/07, Jobra, Sml. I, s. 9099, præmis 17, og af 23.4.2009, forenede sager C-378/07 — C-380/07, Angelidaki m.fl., Sml. I, s. 3071, præmis 48).

23 For så vidt angår denne anmodning om præjudiciel afgørelse skal det bemærkes, at den på den ene side vedrører fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse, dvs. artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, hvilket henhører under Domstolens kompetence i forbindelse med en sådan anmodning, og at det ydermere ingenlunde kan udelukkes, når der henses til den periode, for hvilken den i hovedsagen omhandlede afgift kræves, og til tidspunktet for udløbet af gennemførelsesfristen, der er fastsat til den 22. december 2002 i artikel 13, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2001/29, at den forelæggende ret vil være bundet til at drage konklusioner fra den fortolkning, den har anmodet om, navnlig i henhold til forpligtelsen til at fortolke national ret i overensstemmelse med EU-retten (jf. dom af 13.11.1990, sag C-106/89, Marleasing, Sml. I, s. 4135, præmis 8).

24 Fastlæggelsen af den tidsmæssigt anvendelige nationale lovgivning er på den anden side et spørgsmål om fortolkning af national lovgivning, der ikke henhører under Domstolens kompetence i forbindelse med en anmodning om en præjudiciel afgørelse.

25 Heraf følger, at denne første formalitetsindsigelse må forkastes.

26 For det andet har SGAE gjort gældende, at den forelæggende rets spørgsmål skal afvises, eftersom de vedrører forhold i national ret, der ikke er harmoniseret ved direktiv 2001/29. Ifølge SGAE er de rejste spørgsmål nemlig i det væsentlige baseret på forhold, der henhører under medlemsstaternes kompetence. I forbindelse med en præjudiciel forelæggelse har Domstolen ifølge SGAE imidlertid ikke kompetence til at fortolke og anvende national ret.

27 Det bemærkes dog, at spørgsmålet om, hvorvidt de af den nationale ret forelagte spørgsmål omhandler et område, der ikke henhører under EU-retten, eftersom direktiv 2001/29 angiveligt kun fastsætter en minimumsharmonisering på området, vedrører realiteten og ikke formaliteten i de af den forelæggende ret rejste spørgsmål (jf.

dom af 11.4.2000, forenede sager C-51/96 og C-191/97, Deliège, Sml. I, s. 2549, præmis 28). SGAE+'s indsigelse vedrørende dette direktivs uanvendelighed på hovedsagen angår derfor ikke formaliteten i den foreliggende sag, men realiteten i de nævnte spørgsmål (jf. i denne retning dom af 13.7.2006, forenede sager C-295/04 — C-298/04, Manfredi m.fl., Sml. I, s. 6619, præmis 30).

28 Idet denne anden formalitetsindsigelse må forkastes, følger det af det ovenstående, at anmodningen om en præjudiciel afgørelse må antages til realitetsbehandling.

Realiteten

Det første spørgsmål

29 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt at få oplyst, om begrebet »rimelig kompensation« i henhold til artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 er et selvstændigt EU-retligt begreb, der skal fortolkes ensartet i alle medlemsstaterne, uafhængigt af disses mulighed for at fastlægge, hvorledes retten til denne kompensation nærmere skal gennemføres.

30 Det bemærkes, at i henhold til artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 er de medlemsstater, der beslutter at indføre en undtagelse for så vidt angår kopiering til privat brug i deres nationale lovgivning, forpligtet til at fastsætte bestemmelser om udbetaling af en »rimelig kompensation« til fordel for rettighedsindehaverne.

31 Herom bemærkes indledningsvis, at hverken artikel 5, stk. 2, litra b), eller nogen anden bestemmelse i direktiv 2001/29 indeholder en henvisning til medlemsstaternes nationale ret for så vidt angår begrebet »rimelig kompensation«.

32 Under sådanne omstændigheder følger det i henhold til Domstolens faste retspraksis såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at en bestemmelse i EU-retten, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Den Europæiske Union, som skal søges under hensyntagen til bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (jf. bl.a. dom af 18.1.1984, sag 327/82, Ekro, Sml. s. 107, præmis 11, af 19.9.2000, sag C-287/98, Linster, Sml. I, s. 6917, præmis 43, og af 2.4.2009, sag C-523/07, A, Sml. I, s. 2805, præmis 34).

33 Det fremgår af denne retspraksis, at begrebet »rimelig kompensation« i en af bestemmelserne i et direktiv, der ikke indeholder nogen henvisning til national ret, skal anses for et selvstændigt EU-retligt begreb og fortolkes ensartet på Unionens område (jf. analogt for så vidt angår begrebet »rimeligt vederlag« i artikel 8, stk. 2, i Rådets direktiv 92/100/EØF af 19.11.1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (EFT L 346, s. 61), dom af 6.2.2003, sag C-245/00, SENA, Sml. I, s. 1251, præmis 24).

34 Denne konklusion underbygges af det tilsigtede formål med de forskrifter, som begrebet rimelig kompensation er en del af.

35 Formålet med direktiv 2001/29 - som navnlig er baseret på artikel 95 EF og tilsigter at harmonisere visse aspekter af ophavsretten og beslægtede rettigheder i informationssamfundet samt sikre, at konkurrencen i det indre marked ikke fordrejes som følge af medlemsstaternes forskelligartede lovgivninger (dom af 12.9.2006, sag C-479/04, Laserdisken, Sml. I, s. 8089, præmis 26 og 31-34) — medfører således, at der udvikles selvstændige EU-retlige begreber. EU-lovgiverens vilje til at nå frem til en fortolkning af direktiv 2001/29, der er så ensartet som muligt, afspejles bl.a. i direktivets 32. betragtning, hvorved medlemsstaterne opfordres til at anvende undtagelserne fra og indskrænkningerne i retten til reproduktion på ensartet vis med henblik på at sikre det indre markeds funktion.

36 Selv om det således står medlemsstaterne frit i medfør af artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 at beslutte sig for det valg, at der for så vidt angår privatkopiering skal indføres en undtagelse fra ophavsmandens eneret til reproduktion, som er fastsat i EU-retten, skal de stater, der gør brug af denne mulighed, fastsætte bestemmelser om udbetaling af en rimelig kompensation til de ophavsmænd, der lider skade som følge af anvendelsen af denne undtagelse. En fortolkning, hvorefter de medlemsstater, der har indført en sådan enslydende undtagelse, som er omhandlet i EU-retten, og som i medfør af direktivets 35. og 38. betragtning indeholder begrebet »rimelig kompensation« som et væsentligt element, frit skulle kunne præcisere dette begrebs parametre på uensartet og ikke-harmoniseret vis, og muligvis varierende fra den ene medlemsstat til den anden, ville imidlertid være i strid med nævnte direktivs formål som anført i den foregående præmis.

37 På baggrund af de ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at begrebet »rimelig kompensation« i henhold til artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 er et selvstændigt EU-retligt begreb, der skal fortolkes ensartet i alle de medlemsstater, der har indført en undtagelsesregel for privatkopiering, uafhængigt af medlemsstaternes mulighed for — inden for de i EU-retten fastlagte rammer, navnlig

som fastlagt i dette direktiv — at fastsætte formen og finansierings- og opkrævningsbestemmelserne for denne rimelige kompensation såvel som dens størrelse.

Det andet spørgsmål

38 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den »rimelige balance«, der skal findes mellem de involverede personer, indebærer, at den rimelige kompensation beregnes på grundlag af den lidte skade for ophavsmændene som følge af indførelsen af undtagelsen for privatkopiering. Den forelæggende ret ønsker ligeledes oplyst, blandt hvilke personer, ud over de skadelidte ophavsmænd, der skal foreligge en »rimelig balance«.

39 Hvad for det første angår den rolle, som den af ophavsmanden lidte skade har i beregningen af den rimelige kompensation, fremgår det af 35. og 38. betragtning til direktiv 2001/29, at denne rimelige kompensation har til formål at beskytte ophavsmændene »på tilfredsstillende vis« for anvendelse uden tilladelse af deres beskyttede værker. Med henblik på fastlæggelsen af størrelsen af denne kompensation skal der som »relevant kriterium« tages hensyn til rettighedshavernes »eventuelle skade« som følge af den pågældende handling, idet der dog for en »minimal skade« ikke bør være betalingspligt. Undtagelsesreglen for så vidt angår privatkopiering bør således indeholde en ordning, »der har til formål at yde skadelidte rettighedsindehavere kompensation«.

40 Det følger af disse bestemmelser, at udformningen og størrelsen af den rimelige kompensation har tilknytning til den skade, der påføres ophavsmanden som følge af, at hans beskyttede værk uden hans tilladelse reproduceres med henblik på privat brug. På denne baggrund skal den rimelige kompensation anses for en modydelse for ophavsmandens skade.

41 Ydermere er begreberne »godtgøre« og »kompensere« i 35. og 38. betragtning til direktiv 2001/29 udtryk for EU-lovgivers vilje til at oprette en særlig kompensationsordning, hvis iværksættelse udløses, når der foreligger en skade, som er påført rettighedshaverne, hvilket i princippet udløser en forpligtelse til at »godtgøre« og »kompensere« disse.

42 Heraf følger, at den rimelige kompensation nødvendigvis skal beregnes på grundlag af kriteriet om skade for ophavsmænd til beskyttede værker i forbindelse med indførelsen af undtagelsesreglen for så vidt angår privatkopiering.

43 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvilke personer der berøres af den »rimelige balance«, nævner 31. betragtning til direktiv 2001/29 opretholdelsen af en »rimelig balance« mellem på den ene side ophavsmændenes rettigheder og interesser, som modtagere af den rimelige kompensation, og på den anden side rettigheder og interesser for brugerne af beskyttede værker.

44 En fysisk persons privatkopiering skal herved anses for en handling til skade for ophavsmanden til det beskyttede værk.

45 Det følger heraf, at den person, der har givet anledning til skaden for indehaveren af eneretten til reproduktion, er den, som til privat brug foretager en sådan reproduktion af et beskyttet værk uden at søge forudgående tilladelse fra nævnte indehaver. Det påhviler følgelig i princippet denne person at erstatte det tab, der er forbundet med denne reproduktion, ved at finansiere den godtgørelse, der udbetales til den pågældende indehaver.

46 Under hensyntagen til de praktiske vanskeligheder med at identificere de private brugere og forpligte disse til at godtgøre rettighedsindehaverne den skade, de har påført dem, og henset til det forhold, at skaden vil kunne opstå ved hver eneste private brug, der individuelt vurderet kan vise sig at være minimal, og derfor ikke vil give anledning til en betalingsforpligtelse som anført i den sidste sætning i 35. betragtning til direktiv 2001/29, står det medlemsstaterne frit med henblik på finansieringen af den rimelige kompensation at indføre en »afgift på privatkopiering« ikke blot for de pågældende privatpersoner, men for personer, der råder over udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, og som i den forbindelse retligt eller faktisk giver privatpersoner adgang til dette udstyr eller tilbyder disse kopieringsservice. Inden for rammerne af en sådan ordning påhviler betalingen af afgiften for privatkopiering de personer, der råder over sådant udstyr.

47 Inden for en sådan ordning er det ganske vist ikke brugerne af de beskyttede værker, der fremstår som de betalingspligtige i forhold til finansieringen af den rimelige kompensation, i modsætning til hvad der synes at være et krav i henhold til direktiv 2001/29.

48 Det skal imidlertid bemærkes, at for det første udgør det forhold, at de giver private brugere adgang til udstyr, apparater og medier til reproduktion, eller den kopieringsservice, de tilbyder, den nødvendige faktiske forudsætning for, at fysiske personer kan komme i besiddelse af private kopier. For det andet er det intet til hinder for, at de betalingspligtige lader afgiftsbeløbet for privatkopiering indgå i prisen for adgangen til nævnte udstyr, apparater og reproduktionsmedier eller i prisen på kopieringsservicen. På den måde bliver byrden ved afgiften i sidste ende båret af den private bruger, der betaler denne pris. Under sådanne omstændigheder skal den private bruger, til hvis fordel udstyret, apparaterne og medierne til digital reproduktion stilles til rådighed, eller som er modtager af en kopieringsservice, reelt anses for den »indirekte betalingspligtige« for den rimelige kompensation.

49 Følgelig skal denne ordning anses for at være i overensstemmelse med den »rimelige balance«, som skal findes mellem ophavsmændenes interesser og interesserne for brugerne af de beskyttede værker, idet ordningen gør det muligt for de betalingspligtige at overvælte omkostningen ved afgiften på de private brugere, og dermed bærer disse afgiftsbyrden for privatkopiering.

50 På baggrund af de ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den »rimelige balance«, der skal findes mellem de pågældende berørte personers interesser, indebærer, at den rimelige kompensation nødvendigvis skal beregnes på grundlag af kriteriet om skade for ophavsmændene til de beskyttede værker som følge af indførelsen af undtagelsen for privatkopiering. Det er i overensstemmelse med kravene til denne »rimelige balance« at fastsætte, at personer, der råder over udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, og som i den forbindelse retligt eller faktisk giver private brugere adgang hertil, eller som tilbyder disse en kopieringsservice, er betalingspligtige i forhold til finansieringen af den rimelige kompensation, for så vidt som disse personer har mulighed for at overvælte den reelle byrde ved denne finansiering på de private brugere.

Det tredje og det fjerde spørgsmål

51 Med sit tredje og fjerde spørgsmål, som skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om der i medfør af artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 er en nødvendig sammenhæng mellem anvendelsen af en afgift, der har til formål at finansiere den rimelige kompensation med hensyn til udstyr, apparater og digitale medier til reproduktion, og den formodede brug af disse instrumenter til privatkopiering. Den forelæggende ret ønsker ligeledes oplyst, om anvendelsen uden forskel af afgiften for privatkopiering, navnlig med hensyn til nævnte udstyr, apparater

og medier til digital reproduktion, der klart er bestemt til anden anvendelse end til fremstilling af kopier til privat brug, er i overensstemmelse med direktiv 2001/29.

52 Det skal indledningsvis konstateres, at en finansieringsordning for den rimelige kompensation som den, der er beskrevet i nærværende doms præmis 46 og 48, kun er forenelig med kravene til en »rimelig balance«, hvis det omhandlede udstyr, apparater og medier til digital reproduktion kan tænkes anvendt til privatkopiering og dermed forvolde skade for ophavsmanden til det beskyttede værk. Der foreligger således med hensyn til disse krav en nødvendig sammenhæng mellem anvendelsen af afgiften for privatkopiering med hensyn til nævnte udstyr, apparater og medier til digital reproduktion og brugen af disse instrumenter til privatkopiering.

53 Følgelig er anvendelsen uden forskel af afgiften for privatkopier med hensyn til alle typer af udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, herunder i det tilfælde, som udtrykkeligt er nævnt af den forelæggende ret, hvor disse instrumenter er erhvervet af andre personer end fysiske personer til formål, der klart er forskellige fra privatkopiering, ikke i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, i direktiv 2001/29.

54 Det er derimod ikke nødvendigt at bevise, at det omhandlede udstyr, når dette er blevet stillet til rådighed for fysiske personer til privat brug, faktisk er blevet benyttet til fremstilling af private kopier af disse personer, der således faktisk har påført ophavsmanden til det beskyttede værk en skade.

55 I forhold til disse fysiske personer foreligger der nemlig en berettiget formodning om, at de fuldt ud drager fordel af denne rådighed, dvs. at de forventes at udnytte alle de til nævnte udstyr knyttede funktioner, herunder reproduktionsfunktionen.

56 Heraf følger, at udstyrets eller apparaternes anvendelighed til at udføre kopier i sig selv er tilstrækkelig til at begrunde afgiften for privatkopiering, forudsat at nævnte udstyr eller apparater er blevet stillet til rådighed for fysiske personer som private brugere.

57 En sådan fortolkning underbygges af ordlyden i 35. betragtning til direktiv 2001/29. Denne nævner således ikke alene »skaden« som sådan, men den »mulige« skade som relevant kriterium i forbindelse med fastlæggelsen af størrelsen af den rimelige kompensation. For ophavsmanden til det beskyttede værk indtræder »muligheden« for skade ved opfyldelsen af den nødvendige forudgående betingelse, at en fysisk person gives adgang til udstyr eller apparater, der kan udføre kopier, hvilket ikke nødvendigvis behøver at blive efterfulgt af den faktiske fremstilling af private kopier.

58 Domstolen har desuden allerede fastslået, at inden for ophavsrettens område skal der tages hensyn til slutbrugerens, i den pågældende sag hotelgæsters, mulighed for at se de radioudsendte værker ved hjælp af et fjernsyn og et fjernsynssignal stillet til rådighed af nævnte etablissement, og ikke nævnte gæsters faktiske adgang til værkerne (dom af 7.12.2006, sag C-306/05, SGAE, Sml. I, s. 11519, præmis 43 og 44).

59 På baggrund af de ovenstående betragtninger skal det tredje og det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at der skal foreligge en sammenhæng mellem anvendelsen af afgiften, der har til formål at finansiere den rimelige kompensation, med hensyn til udstyr, apparater og medier til digital reproduktion og disses formodede brug til privatkopiering. Som følge heraf er anvendelse uden forskel af afgiften for privatkopiering, navnlig med hensyn til udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, der ikke stilles til rådighed

for private brugere og klart er forbeholdt til anden brug end fremstilling af kopier til privat brug, ikke i overensstemmelse med direktiv 2001/29.

Det femte spørgsmål

60 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorvidt den af Kongeriget Spanien indførte ordning, hvorefter afgiften for privatkopiering anvendes uden forskel på alle typer af udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, uanset brugen af disse instrumenter, er i overensstemmelse med direktiv 2001/29.

61 Det er i denne henseende fast praksis, at Domstolen ikke, bortset fra i traktatbrudssager, kan udtale sig om, hvorvidt en national retsforskrift er forenelig med EU-retten. Kompetencen hertil henhører under de nationale retter, som i givet fald via en præjudiciel forelæggelse kan indhente de nødvendige oplysninger hos Domstolen vedrørende EU-rettens fortolkning og rækkevidde (jf. dom af 22.3.1990, sag C-347/87, Triveneta Zuccheri m.fl. mod Kommission, Sml. I, s. 1083, præmis 16).

62 Det tilkommer derfor den forelæggende ret under hensyn til besvarelsen af de fire første spørgsmål at tage stilling til foreneligheden af den spanske afgiftsordning for privatkopiering med direktiv 2001/29.

63 Det er følgelig ufornødent, at Domstolen besvarer dette femte spørgsmål.

Sagens omkostninger

64 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) **Begrebet »rimelig kompensation« i henhold til artikel 5, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet er et selvstændigt EU-retligt begreb, der skal fortolkes ensartet i alle de medlemsstater, der har indført en undtagelsesregel for privatkopiering, uafhængigt af medlemsstaternes mulighed for — inden for de i EU-retten fastlagte rammer, navnlig som fastlagt i dette direktiv — at fastsætte formen og finansierings- og opkrævningsbestemmelserne for denne rimelige kompensation såvel som dens størrelse.**

2) **Artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den »rimelige balance«, der skal findes mellem de pågældende berørte personers interesser, indebærer, at den rimelige kompensation nødvendigvis skal beregnes på grundlag af kriteriet om skade for ophavsmændene til de beskyttede værker som følge af indførelsen af undtagelsen for privatkopiering. Det er i overensstemmelse med kravene til denne »rimelige balance« at fastsætte, at personer, der råder over udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, og som i den forbindelse retligt eller faktisk giver private brugere adgang hertil, eller som tilbyder disse en kopieringsservice, er betalingspligtige i forhold til finansieringen af den rimelige kompensation, for så vidt som**

disse personer har mulighed for at overvælte den reelle byrde ved denne finansiering på de private brugere.

3) **Artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at der skal foreligge en sammenhæng mellem anvendelsen af afgiften, der har til formål at finansiere den rimelige kompensation, med hensyn til udstyr, apparater og medier til digital reproduktion og disses formodede brug til privatkopiering. Som følge heraf er anvendelse uden forskel af afgiften for privatkopiering, navnlig med hensyn til udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, der ikke stilles til rådighed for private brugere og klart er forbeholdt til anden brug end fremstilling af kopier til privat brug, ikke i overensstemmelse med direktiv 2001/29.**

Underskrifter